

EESTI NSV PÖLLUMAJANDUSE MINISTEERIUM
EESTI MAAVILJELUSE JA MAAPARANDUSE
TEADUSLIKU UURIMISE INSTITUUT

TAIMEKASVATUSALASTE JUHISTE SARI

№ 6

**Mürkkemikaalidega töötamise ja nendega
töödeldud taimekasvatussaaduste hoidmise
ning vedamise ohutustehnika**

TALLINN 1961

A-23689

EESTI NSV PÖLLUMAJANDUSE MINISTEERIUM
EESTI MAAVILJELUSE JA MAAPARANDUSE
TEADUSLIKU UURIMISE INSTITUUT

TAIMEKASVATUSALASTE JUHISTE SARI

№ 6

Mürkkemikaalidega töötamise ja nendega
töödeldud taimekasvatussaaduste hoidmise
ning vedamise ohutustehnika

TALLINN 1961

Kinnitan
Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse
Teadusliku Uurimise Instituudi
direktor

J. JURISSON

24. veebruaril 1961. a.

**Mürkkemikaalidega töötamise ja nendega töödeldud
taimekasvatussaaduste hoidmise ning vedamise
ohutustehnika**

ÜLDEESKIRJAD

Käesolev juhend kehtib kõigi põllumajanduses kasutatavate mürkkemikaalide kohta, vaatamata nende mürgise toime tugevusele inimeste ja soojavereliste loomade suhtes.

Põllumajanduskultuuride kahjurite ja haiguste ning umbrohtude tõrjeks kasutatakse mitmesuguseid rohkem või vähem mürgiseid ühendeid. Puhtimiseks kasutatavate preparaatide hulgas kuulub esikoht inimestele ja soojaverelistele loomadele väga mürgistele elavhõbeorgaanilistele ühenditele (etüülelavhõbekloriidi sisaldav NIUIF-2 ehk granosaan, etüülelavhõbekloriidi ja heksakloraani gammaisomeeri sisaldav merkuraan ning NIUIF-1).

Vaatamata elavhõbeorgaaniliste preparaatide mürgisele toimele inimeste ja loomade suhtes, on nad võrdlemisi efektiivsed mitmesuguste taimehaiguste tekitajate (sealhulgas ka fusarioosi, helmintosporioosi jt.) tõrjel.

Seemnete puhtimisel kasutatavad elavhõbeorgaanilised preparaadid asendatakse edaspidi inimesele vähem mürgiste preparaatidega, nagu tetrametüüluraamdisulfiidi (TMTD), heksakloorbensooli ja teistega.

Põllu- ja köögiviljakultuuride ning viljapuu- ja marja-aedade kahjurite kompleksel tõrjel kasutatavatest mürkkemikaalidest on kõige ulatuslikumalt levinud sellised universaal-

sed kloororgaanilised preparaadid nagu DDT ja heksaklooraan (tehnilised ja tolmpreparaadid, mineraalõliemulsioonid, pastad, märguvad pulbrid jne.).

Suure populaarsuse on võitnud dieen-süntheetilisel teel saadud kloororgaaniliste ühendite rühma preparaadid (aldriin, heptakloor, diildriin, isodriin, kloorindaan jt.). Viimaseid rakendatakse lähemal ajal tootmisse mitmesuguste põllumajanduskultuuride kahjurite tõrjevahendite ja kombineeritud puhiste valmistamiseks.

Vabariigi kolhoosid ja sovhoosid saavad 1961. a. viljapuu-võrgendilesta tõrjeks uue efektiivse kloororgaanilise preparaadi — sulfonaatestri.

Loetletud kloororgaaniliste preparaatide kõrge efektiivsuse kõrval on nende olulisemaks puuduseks see, et nad on inimestele ja loomadele mürgised. Paljude jäägid kogunevad taimede kudedesse.

Viimastel aastatel hakkas järsult kasvama fosfororgaaniliste ühendite ja eriti puute- ja taimesisese toimega preparaatide (NIUIF-100 ehk tiofoss, merkaptofoss, oktametüül, metüül-etiüülfiofoss, ditiofoss, karbofoss, metafoss (vofatoks), metüül-süstoks, metüülmerkaptofoss, M-72, M-74, M-81, M-82 jt.) praktiline kasutamine.

Enamik loetletud fosfororgaanilistest preparaatidest on inimestele ja soojaverelistele loomadele väga mürgised. Erandiks on karbofoss, mis on vähemürgine. Metüülmerkaptofoss on samuti vähem mürgine kui näiteks merkaptafoss, oktametiül ja teised.

Enamiku fosfororgaaniliste preparaatide positiivne omadus seisneb selles, et nad erinevalt kloororgaanilistest ühenditest (DDT ja heksaklooraan) ei kogune taimede kudedesse.

Käesoleval ajal omavad praktilist tähtsust veel sellised taimse päritoluga preparaadid nagu anabasiinsulfaat ja nikotiinsulfaat, arseenipreparaadid ja teised anorgaanilised mürgemikaalid.

Väga paljude veeteerivate taimede haiguste tekitajate tõrjeks kasutatakse vasevitrioli (bordoovedeliku kujul) ja vaskoksükloriidi, millised on inimestele ja loomadele enam-vähem ühesuguse mürgisusega. Ehkki lähemal ajal toodetakse uusi kõrge efektiivsusega orgaanilisi preparaate (tsineb, kaptaan, dinitrorodaanbensool — DRB) ja paljusid teisi inimestele ja loomadele vähemürgiseid ühendeid, et kaota vasepreparaadid (vasevitriol) oma tähtsust.

Peamiseks näriliste tõrjevahendiks on tsinkfosfiid, mis on inimestele ja koduloomadele väga mürgine.

Vabariigi kolhoosides ja sovhoosides levib üha rohkem keemiline umbrohutõrje. Seoses sellega laieneb pidevalt ka herbitsiidide (umbrohufõrjepreparaadid) valik. Peale käesoleval ajal kasutatavate preparaatide 2,4-D, 2M-4H (Dikoteks) hakatakse tootma uusi mürgisemaid ühendeid.

Järelikult — valdav enamik taimekahjurite ja -haiguste tõrjeks ning umbrohtude hävitamiseks kasutatavaid keemilisi preparaate on inimestele ja soojaverelistele loomadele mürgised ja organismi sattudes võivad esile kutsuda tervisehäireid või surma.

Sellepärast:

1. Isikutel, kes töötavad eelloetletud preparaatidega, on vajalik rangelt täita käesolevaid eeskirju.

3. Kolhooside, sovhooside ja teiste majandite agronoomid on kohustatud instrueerima mürgkemikaalidega töötavaid isikuid nende toksiliste omaduste ja ohutustehnika nõuete kohta.

3. Suunates inimesi töödele, kus on tegemist mürgkemikaalidega, tuleb küsitluse teel kindlaks teha nende tervislik seisukord, silmas pidades, et mürgkemikaalidega töötamine pole soovitatav inimestele, kes põevad järgmisi haigusi:

- a) kesknärvisüsteemi haigused,
- b) psüühilised haigused,
- c) epilepsia,
- d) sisesekreetsioonihaigused,
- e) aktiivne kopsutuberkuloos,
- f) bronhiaalne astma,
- g) hingamisorganite põletikulised haigused (bronhiidid),
- h) seedetrakti haigused (maohaavad, krooniline kastrit),
- i) maksahaigused,
- j) neeruhaigused,
- k) silmahaigused.

4. Täiendavalt on ebasoovitavad:

- a) elavhõbeorgaaniliste ühenditega töötamisel: krooniline stomatiit;
- b) nikotiini ja anabasiiniga töötamisel: südameveresoonte haigused;
- c) fosfororgaaniliste preparaatidega töötamisel: närvisüsteemi distoonia, mao- ja sooltehaigused ning südameveresoonte haigused.

5. Isikud, keda suunatakse töödele, kus kasutatakse mürgkemikaale, peavad käima enne arstlikul läbivaatusel. Pidevalt mürgkemikaalidega töötavad isikud peavad käima arstlikul läbivaatusel kaks korda aastas.

6. Mürgkemikaalidega ei lubata töötada alaealisi (alla 18. a.), samuti rasedaid ja rinnaga toitvaid naisi.

7. Kategooriliselt keelatakse mürgkemikaalidega töötamise perioodil kasutada alkohoolseid jooke.

8. Mürgkidega seotud tööde hulka kuuluvad:

a) mürgkemikaalide transport Masinakaubanduse Peavalitsuse vabariiklikku ja rajoonidevahelistesse baasidesse, kolhoosidesse, sovhoosidesse ja teistesse majanditesse;

b) mürgkemikaalide hoidmine Masinakaubanduse Peavalitsuse vabariiklikus ja rajoonidevahelistes baasides, kolhoosides, sovhoosides;

c) põllumajanduskultuuride seemnete puhtimine, puhitud seemnete vedu, hoidmine ja külv;

d) taimede tolmutamine ja pritsimine, mulla töötlemine insektofungitsiididega, mürghõrgutiste valmistamine, loomade desinsekteerimine ja teised mürgkemikaalide tootmises kasutamise viisid.

9. Ohutusabinõude mittetäitmisel võivad mürgkemikaalid sattuda töötajate või nendega kokkupuutuvate inimeste organismi kas ülemiste hingamisteede kaudu (tolmu, aurude ja gaaside kujul), suu kaudu (tolmu allaneelamisel), suitsetamisel või pesemata kätega söömisel. Mõned mürgid (elavhõbe-, fosfor- ja kloororgaanilised preparaadid, nikotiinsulfaat, anabasiinsulfaat jt.) võivad tungida organismi vigastatud naha kaudu.

10. Töö insektofungitsiididega peab toimuma taimekaitse spetsialistide, samuti agronoomide, zootehnikute või kolhooside, sovhooside jt. majandite veterinaararstide juhendamisel, kes on saanud ettevalmistuse mürgkemikaalide kasutamise alal.

11. Mürgkemikaale peab hoidma, vedama ja välja andma ainult spetsiaalses, kindlas ja hästi suletud taaras, pealkirjaga «Mürk» ja preparaadi nimetuse ning hulga näitamisega.

12. Mürgkemikaalidega töötajad peavad olema varustatud tolmu-kindlast, tihedast riidest spetsriietuse (kombinesoon või kittel), spetsjalanõude (kummisäärrikud, saapad, kalossid), respiraatorite, gaasimaskide, kaitseprillide ja kinnastega. Spetsriietusel ei tohi olla taskuid ja see peab olema kinnitatud selja tagant. Respiraatorid ja prillid peavad olema igale töötajale

sobiva suurusega. Spetsriietus peab olema valitud vastavalt töötaja kasvule.

13. Kategooriliselt on keelatud mürkkemikaalidega töötamine ilma spetsriietuse, spetsjalanõude ja kaitsevahenditeta.

14. Mürkkemikaalidega töö lõpetamisel peab töötaja spetsriietuse ära võtma, selle hoolikalt tolmust puhastama ja asetama mürkkemikaalide säilituskohast eraldatud eriruumis asuvasse kappi. Kategooriliselt on keelatud spetsriietuse hoidmine kodus või selleks mitte ettenähtud ruumides.

15. Mürkkemikaalidega töötamise kohtade läheduses (väljaspool nende saastumise piirkonda) peab tingimata olema vesi, kätepesunõud, seep ja käterätik.

16. Mürkkemikaalidega töötajad peavad rangelt täitma isikliku hügieeni nõudeid; töökohal mitte süüa, juua ega suitsetama. Süüa võib ainult selleks ettenähtud kohas, vähemalt 100 m töökohast eemal. Enne söömist tuleb spetsriietus ära võtta, nägu ja käed pesta ja suu loputada. Pärast tööd tuleb kogu keha hoolikalt veega pesta (duši all või looduslikus veeaugus).

17. Mürkkemikaalidega töötamise kohtades on keelatud hoida toiduaineid, vett, loomasööta ja majapidamisesemeid.

18. Mürkkemikaalidega töötamise kohtadele ei või lubada kõrvalisi isikuid ja eriti lapsi.

19. Keelatud on jätta põllule ja mujale mürkkemikaale ilma järelevalveta.

20. Pärast mürkkemikaalidega töö lõpetamist peab edasiseks tarvitamiseks mittekõlblikud jäägid tegema ohutuks ja asetama spetsiaalsesse elamutest ja loomakasvatushoonetest eemal asuvasse 1 m sügavusse auku.

21. Mürkkemikaalidega ei tohi töötada järgemööda rohkem kui 6 tundi ning tugevatoimeliste insektofungitsiidide kasutamisel (elavhõbeda-, arseeni-, nikotiini-, anabasiinipreparaadid ja fosfororgaanilised ühendid) ainult 4 tundi. Seemnete puhtimisel, sõltumata mürkkemikaali liigist, võib töötada pidevalt ainult 4 tundi. Ulejäänud tööaeg tuleb kasutada muudel töödel.

22. Kui inimestel, kes töötavad mürkidega, esineb mürgitussnähte, tuleb nad kohe peale esmaabi andmist suunata lähemasse arstiabipunkti. Töötajad peavad olema tuttavad esmaabi andmise eeskirjadega.

II. OHUTUSABINÕUD MÜRKKEMIKAALIDE HOIDMISEL

1. Mürkkemikaale peab hoidma selleks eraldi ettenähtud ladudes.

2. Kolhooside ja sovhooside mürkkemikaalide laod peavad asuma linna või küla ääres, kuivas kohas, elamutest, toidlustamis- ja majandushoonetest (sööklad, farmid jne.) vähemalt 200 m kaugusel.

3. Laoruum peab olema kuiv, avar ja valge. Seinad peavad olema kindlad, ilma pragudeta. Katused terved, põrandad siledad, asfalteeritud või tsementeeritud. Vahedega ja põrandaluse ruumiga laudpõrandad pole lubatud.

4. Valgustus peab vastama hügieenilistele normidele ja olema küllaldane mürkkemikaalide kaalumiseks ja mõõtmiseks.

5. Kolhooside ja sovhooside ladudes peab olema loomulik ventilatsioon (tuulutamine avatud akende või avauste kaudu) ning Masinakaubanduse Peavalitsuse ladudes peale selle veel kunstlik imev ventilatsioon.

6. Laoruum peab koosnema vähemalt kahest osast:

a) mürkkemikaalide hoidmise ja väljaandmise osast ja

b) spetsriietuse, vee, seebi ja esmaabiapteegi hoidmise osast.

7. Mürkkemikaalide hoidmise ja väljaandmise eest kannab vastutust spetsiaalselt ettevalmistatud isik — mürkkemikaalide lao hoidja.

8. Kõrvalistel isikutel on laoruumidesse sisseminek keelatud. Laod kuuluvad eri valve alla.

9. Laohoidja viibimine laoruumides on lubatud ainult mürkkemikaalide väljaandmise ja vastuvõtmise ajal.

10. Laos peavad olema kaalud, margapuu, kühvlid, milliseid võib kasutada ainult mürkkemikaalide kaalumiseks ja mõõtmiseks.

11. Mürkkemikaalide alt vabanenud paberist ja puust taara tuleb põletada selleks ettenähtud kohtades; metalltaara teha pärast vabanemist kohe ohutuks ja anda kesklattu. Kategooriliselt on keelatud mürkkemikaalide alt vabanenud taara kasutamine toiduainete valmistamiseks, sööda, vee ja teiste ainete hoidmiseks.

12. Mürkkemikaalide hoidmise ja väljaandmise arvestust peetakse spetsiaalsetes raamatutes.

13. Mürkkemikaalide väljaandmine laost võib toimuda ainult kolhoosi esimehe, sovhoosi direktori või nende asetäitjate kirjaliku korralduse järgi ja ainult sellele isikule, kes vastutab mürkkemikaalidega läbiviidavate tööde eest.

14. Tööpäeva lõppedes peab kasutamata mürkkemikaalid andma lattu tagasi, kus neid tuleb hoida tihedalt suletud taaras. Välingimustes päeva jooksul kasutamata jäänud mürkkemikaalid peab andma vastavale isikule hoiule.

15. Mürkkemikaalide väljastamine ja taara avamine toimugu selliselt, et kemikaalid ei satuks hingamise piirkonda ega töötajate nahale. Mürkkemikaalide sattumisel põrandale või mujale on vaja need viivitamatult ohutuks teha, arvestades vastavaid ohutusabinõusid.

16. Mürkkemikaalide laost väljastamine toimugu terves suletud taaras, millel on mürkkemikaali nimetus ja pealkiri: «Mürk».

17. Käuaaegse ja ebaõige hoidmise tõttu kasutamiskõlbmatuks muutunud mürkkemikaalid peab hävitama taimekaitse spetsialisti juhendamisel ja juuresolekul.

III. OHUTUSTEHNIKA NÕUDED MÜRKKEMIKAALIDE VEOL

1. Mürkkemikaale tuleb vedada vastavalt kõigile ohutustehnika nõuetele. Transpordivahenditega kaasasolevad isikud peavad olema varustatud spetsriietusega ja rangelt kinni pidama mürkkemikaalidega ümberkäimise nõuetest.

2. Mürkkemikaalide vedu võib toimuda ainult kergesti puhastatavate transpordivahenditega (erved laudadest vankrid, veoautod jt.).

3. Kategooriliselt on keelatud vedada koos mürkkemikaalidega toiduaineid ja teisi kaupu ning esemeid. Toiduainete ja reisijate veoks ettenähtud transpordivahendeid ei või kasutada mürkkemikaalide veoks.

4. Peale- ja mahalaadimistöodel hoiduda taara purunemisest. Samuti tuleb vältida mürkide ümbervalamist ja -puistamist.

5. Mürkkemikaalide veo juures olevad isikud peavad kogu aeg jälgima taara seisukorda. Taara purunemise korral peab auto või vankri viivitamatult seisma jätma ja parandama selle käepäraste vahenditega.

6. Pärast mürkkemikaalide veo lõpetamist peab autod, masinad ja vankrid hoolikalt puhastama, pesema ja ohutuks tegema. Alles pärast seda on lubatud neid edasiseks eksploatatsiooniks kasutada. Transpordivahendite puhastamine toimugu selleks eraldatud kohas ohutustehnika nõuetele vastavalt.

IV. OHUTUSTEHNIKA NÕUDED SEEMNETE PUHTIMISEL, VEOL JA KÜLVIL

1. Seemnete puhtimine toimub tingimata väljas õhu käes, eluhoonetest vähemalt 200 m eemal. Vihmase ilmaga võib puhtida katuse all. Tuleb arvestada tuule suunda ja töötajad asetada nii, et nad ei asuks mürgkemikaalide lendumise piirkonnas. Tuleb silmas pidada, et mürgine tolmu ei kanduks tuulega elu- ja loomakasvatushoonetele ning karjamaale.

Märkus. Ruumides on seemnete puhtimine lubatud ainult efektiivsete tuulutamisvõimaluste organiseerimise korral.

2. Seemneid puhitakse spetsiaalsete aparaatide või masinate ПУ-1,0, ПУ-3,0 abil.

3. Puhtimisaparaadist lastakse puhitud seemned tihedast riidest kottidesse. Kotti ääred tuleb tihedalt kinnitada aparaadi väljalaskeava külge. Puhitud seemnete väljalaskmine põrandale ja pangedesse on keelatud.

4. Puhtida tuleb ainult külviks vajalik seemnete kogus. Kategooriliselt on keelatud kasutada puhitud seemet toiduks või loomade ja lindude söödaks. Samuti on keelatud kasutada puhitud vilja toiduks ka pärast pesemist, tuulutamist ja teiste mürgkemikaalide puhastamise viiside kasutamist.

Puhitud teravilja jäägid anda üle teisele kolhoosile või sovhoosile, arvestusega, et seda kasutatakse ainult külviks.

5. Kategooriliselt on keelatud puhitud vilja andmine vastuvõtupunktidesse puhtimata viljaga segatult. Puhitud teravilja kottidel peab olema pealkiri: «Puhitud. Mürgine». Puhitud vili tuleb säilitada toiduainetest ja söödast eraldi.

6. Pärast puhitud seemnete külviks väljastamist tuleb nende alt vabanenud ruumid hoolikalt puhastada ja pesta vastavalt lisas toodud juhendile.

Mahapudenenu ja prahiga segunenud puhitud seemned pühkida hoolikalt kokku ja põletada.

7. Puhitud seemnete külviks kasutada ainult terveid külvimasinaid. Külvimasina kasti kaas tuleb külvi ajal tihedalt sulgeda. Katkise või avatud külvimasinaga töötamine on keelatud. Külvimasinas on keelatud kätega tasandada seemnete pinda.

8. Külvajad peavad olema teadlikud seemne mürgisest toimest. Ei ole lubatud puhitud seemnete külvamine käsitsi.

9. Puhitud seemneid ei tohi vedada lahtiselt, vaid hästi seotud ja tihedast materjalist kottides.

10. Vedajal ja teistel isikutel on keelatud istuda puhitud seemnetega täidetud kottidel; neil peab olema selleks eraldi iste.

V. OHUTUSABINÕUD TAI MEDE TOLMUTAMISEL JA PUHTIMISEL NING MÜRKHÖRGUTISTE VALMISTAMISEL

1. Taimede tolmutamiseks ja pritsimiseks insektitsiididega on lubatud kasutada mitmesuguse võimsusega spetsiaalseid aparate (lennukid, traktori-, hobu- ja käsitolmutid ning pritsid). Keelatud on käsitsi ja kotikesest tolmutamine.

2. Mürkkemikaalidega töödeldavatesse kohtadesse ja neid läbivatele teedele tuleb üles panna hoiatusmärgid.

3. Loomade karjatamine mürkkemikaalidega töödeldud kohtade läheduses on keelatud. Karjatamine eespoolnimetatud kohtades on lubatud alles 25 päeva pärast peale viimast töötlemist.

4. Tugeva tuule tõttu on pritsimine ja tolmutamine keelatud.

5. Tolmutamisel ja pritsimisel ei tohi töötajatele sattuda mürkkemikaalide tolmu ega auru.

6. Taimede pritsimise peab läbi viima võimalikult õhtul või hommikutundidel. Taimi ei tohi pritsida tugeva kaste korral. Taimede tolmutamist soovitatakse läbi viia hommikul ja õhtul kastega.

7. Külvide ja istanduste viimane mürkkemikaalidega töötlemine peab olema lõpetatud 20—25 päeva enne saagi koristamist.

8. Taimede aviokeemilisel töötlemisel on vajalik:

a) varustada kõiki mürkkemikaalide töötlemise piirkonnas viibivaid isikuid (lendurid, aviotehnikud, signalistid, mürkkemikaalide lahuseid valmistavad ja lennuki paake täitvad töölisid) spetsrrietuse ja individuaalkaitsevahenditega.

b) Mürkkemikaalide lahuste valmistamine ja lennukite paakide täitmine väliaerodroomil peab olema mehhaniseeritud.

c) Arvestades tuule suunda, tuleb signalistid paigutada nii, et nad ei asuks mürkkemikaalide langemise piirkonnas; lennuki liginemisel 50—100 m kaugusele signalistid peavad eemalduma.

9. Isikud, kes töötavad varem mürkkemikaalidega töödeldud pindadel, peavad rangelt kinni pidama vajalikest ettevaatusabinõudest (hingamisteede kaitse, spetsriietus ja -jalatõud, lühenõudatud tööpäev jne.).

10. Mürkkemikaalide pritsimise juba ei tohi sattuda töötajate hingamispiirkonda, nahale ja riietele.

11. Näriliste tõrjeks kasutatavate mürkhõrgutiste (sõotade) valmistamine peab toimuma hästi õhustatavates ruumides või vabas õhus. Lahuste valmistamise kohad tuleb ohutuks teha või ümber kaevata.

12. Pritside, tolmutite ja teiste aparaatide täitmine nende liikumisel on keelatud.

13. Masinate liikuvad osad peavad olema kaitsitud võrede ja katetega. Kaitseteta ja võredeta töötamine on keelatud.

14. Voolikute ja teiste osade ühendamine surve all on keelatud.

15. Filtrite, ketaste ja pihustite puhastamine surve all on keelatud.

16. On keelatud töötada pritsidega, millel puuduvad manomeetrid. Manomeetrite näitude õigsust on vajalik kontrollida spetsiaalsetel stendidel vähemalt üks kord tööperioodi kestel.

Juhendi mittetäitmisel võetakse süüdlased vastutusele kriminaal- või administratiivkorras vastavalt sanitaarjärelevalve seadustele.

Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse
Teadusliku Uurimise Instituudi
Vabariikliku Taimekaitsejaama direktor

M. LEVIN

TAARA, RUUMIDE, TRANSPORDIVAHENDITE JA SPETSRIIETUSE OHUTUKSTEGEMINE

1. Väga mürgiste mürkkemikaalidega (arseeni sisaldavate, elavhõbe-, fosfor- ja kloororgaaniliste ühendite, nikotiin, anabasiin jt.) töötlemisel tuleb teha ohutuks (mürkkemikaalidega saastunud) kaitseriietus, ruumid, taara ja transpordivahendid.

2. Tugevatoimeliste ainete puhul peab kasutama nende isikute abi, kes on teadlikud degaseerivate vahendite füüsikalise-keemilistest ja toksilistest omadustest.

3. Ohutukstegemise töid teostav personal peab olema varustatud vastava kaitseriietusega. Pärast töö lõppu pesta kogu keha või käia duši all. Elavhõbedapreparaatidega (granosaan, merkuraan, NIUIF-1) saastunud taara, ruumide ja transpordivahendite ohutukstegemiseks soovitatakse töödelda saastunud pind kloorlubjalahusega (arvestusega 1 kg kloorlupja 4 l vee kohta) ja jätta seisma 4 tunniks. Pärast seda töödelda 3—10%-lise naatriumsulfiti või 10%-lise kaaliumpermanganaadi lahusega. Ööpäeva pärast pesta töödeldud pinda sooja vee ja seebiga.

Kottide ohutukstegemiseks soovitatakse neid leotada 1% kaaliumpermanganaadilahuses, mis on hapustatud soolhappega (5 ml HCl 1 liitris lahuses). Pärast seda pesta kuumas seebiveses ja loputada mitu korda.

5. Fosfororgaaniliste insektitsiididega (tiofoss, merkaptofoss, metafoss, oktametüül, karbofoss jt.) saastunud taara (plekk- ja klaasnõud) degaseerimine toimub 5%-lise seebikivilahusega, hiljem pestakse veega kuni rohelise värvuse kadumiseni. Juhul, kui preparaat satub põrandale, töödeldakse need kohad kustutatud lubjaga ja 20—30 minuti pärast pestakse veega.

Ruumide pesemisel ja koristamisel soovitatakse veele lisada pesusoodat (20 g liitri vee kohta).

Pärast vedu degaseeritakse transpordivahendid (vankrid, vagonetid, masinad) 5%-lise kustutatud lubja lahusega ja pärast pestakse veega.

Spetsriietus ja kotid leotatakse enne pesemist 1—2 tundi pesusoodalahuses (20 g soodat 1 l vee kohta), väänatakse välja ja pestakse puhtaks.

Kummisaapad, kindad ja põll degaseeritakse kustutatud lubjaga (pudruga) hõõrumisel ja pärast pestakse rohke veega.

6. Kloororgaaniliste preparaatidega (kloorteen, kloorindan jt. saastunud taara (plekk- ja klaasnõud) tuleb töödelda seebikivilahusega või 3%-lise kaltsineeritud sooda lahusega, pärast pesta puhta veega ja kuivatada.

7. Arseeni sisaldavate insektiitsiididega saastunud riietus ja kotid kastetakse märjaks 1%-lises kuumas vasevitriolilahuses, pärast seda võetakse välja ja pannakse 2%-lise sooda ja 2%-lise ammooniumsulfaadi lahusesse (töö tuleb läbi viia tõmbuse käes või vabas õhus). Esemeid tuleb aeg-ajalt segada. 30—60 minuti pärast riideesemed loputatakse. Seda tehakse niikaua, kui vesi ei jää enam siniseks. Samuti degaseeritakse arseeniühenditega saastunud plekknõud.

10. DDT ja heksakloraani alt vabanenud plekk- ja klaas-taara tehakse ohutuks 3—5%-lise seebikivilahusega. Kotid tuleb hoolega kloppida, seejärel pesta sooja leelisveega.

11. Taara, ruumide, riietuse ja muude mürkkemikaalide jäänuseid sisaldavate esemete pesuveed valatakse spetsiaalsesse tarastatud auku, töödeldakse kustutatud lubja pudruga ja aetakse kinni.

12. Ohutuks tegemise tööd viiakse läbi vabas õhus või selleks eraldi kohandatud ruumides.

TASUTA

A 6.

23684

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 01130302 3